

Pécsi Ítéltábla

Pf.III.20.023/2021/4. szám

A felperesek:

felperes1 (cím1) I. rendű;

felperes2 (cím1) II. rendű

A felperesek képviselője:

ügyvéd1 (cím2)

Az alperesek:

alperes1 (cím3) I. rendű;

alperes2 (cím4) II. rendű

Az alperesek képviselője:

ügyvédi iroda (ügyintéző: ügyvéd2, cím5) I. rendű alperesért

ügyvéd3 (cím6) II. rendű alperesért

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperesek 36. sorszám alatt

A per tárgya:

szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

5.P.20.766/2019/35. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy tizenöt napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 317.500 (háromszáztizenhétezer-ötszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek, mint hitelfelvevők és az I. rendű alperes, mint hitelező 2007. március 27. napján helységein hitel-, zálog- és készfizető kezesi szerződést kötöttek, amelyben megállapodtak, hogy a bank 328.700 svájci frank kölcsönt folyósít, legfeljebb 47.000.000 forint összegben. A hitel futamideje a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 180 hónap, végső lejárat 2022.

március 15. napja. A kölcsön éves kamatlába periódusonként változó, a szerződéskötés időpontjában évi 3,70%, a kezelési költség évi 1,40%, a THM évi 5,63%. A szerződés 4.5. pontjában rögzítésre került, hogy a THM értéke nem tükrözi a hitel kamat- és árfolyamkockázatát, a törlesztőrészek módosulása esetén a THM is módosulhat. A 6.1. pont szerint a kölcsön törlesztéseként a kamat- és kezelési költség megfizetése havonta az elszámolási napokon kamatperiódusonként egyenlő összegű törlesztőrészekben esedékes. Az induló törlesztőrészlet összege 2.501,34 svájci frank. A szerződés 6/A.2. a) pontja értelmében a bankot azonnali hatályú felmondás joga illeti meg a hitelfelvevő súlyos szerződésszegése esetén, ha a hitelfelvevő a hitelszerződésből fakadó bármely fizetési kötelezettségével késedelembe esik, vagy a teljesítését megszünteti.

- [2] A felperesek a szerződés aláírásával egyidejűleg kockázatfeltáró nyilatkozatot írtak alá, amelyben tudomásul vették, hogy a forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam- és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Felhívták a figyelmüket arra, hogy a hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztőrészek forintban számított összege. További kockázatot jelent változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében, hogy a devizaárfolyam változástól függetlenül a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a forintkamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti.
- [3] A felperesek aláírásukkal igazolták, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, és a devizahitel szerződést az abban foglaltak ismeretében, a piac által indukált esetleges kockázatok felelős mérlegelésével kötötték meg.
- [4] A kölcsönszerződés alapján a felperesek a szerződés alapján őket terhelő kötelezettségeik teljesítését közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozatban is vállalták, amelyben ugyancsak rögzítették a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmát.
- [5] A kölcsönszerződést a felperesek utóbb két ízben, először 2011. április 26. napján, majd 2012. augusztus 9. napján módosították, a törlesztőrészek teljesítését fix összegű fizetésre alakították át. A módosító szerződések a kockázatfeltáró nyilatkozatot is tartalmazták.
- [6] A felperesek a fix összegű törlesztőrészeket sem teljesítették, ezért az I. rendű alperes 2017. augusztus 8. napján a kölcsönszerződést közokiratban azonnali hatállyal felmondta, a felmondás napjára a felperesek fennálló tartozását 70.577.102 forintban határozta meg.
- [7] A felmondást követően az I. rendű alperes a követelését a II. rendű alperesre engedményezte. A II. rendű alperes a felperesekkel szemben a végrehajtási eljárást megindította.
- [8] A felperesek módosított keresetükben kérték, hogy a bíróság elsődlegesen a felek között létrejött kölcsönszerződés tisztességtelenség miatti érvénytelenségét állapítsa meg az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás elégtelensége miatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi IV. törvény) 209/A.§ (2) bekezdése alapján. Az árfolyamkockázati tájékoztatást azért nem tartották megfelelőnek, mert az I. rendű alperes ügyintézői az írásbeli tájékoztatással ellentétesen szóban az egész futamidőre alacsony törlesztőrészeket garantáltak azzal, hogy legfeljebb 10% mértékű árfolyamemelkedésre

lehet számítani. Másodlagosan a felmondás érvénytelenségének megállapítását kérték a felmondás tisztességtelensége és jogszabályba ütközése miatt. Álláspontjuk szerint a felmondás azért tisztességtelen, mert az árfolyam emelkedése nélkül tudták volna fizetni a törlesztőrészleteket. A szerződés érdekbeli lehetetlenülés miatt a magas törlesztőrészletek okából egyébként is megszűnt, így az I. rendű alperes részéről a felmondás jogszerűtlenül történt.

- [9] A szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték olyan módon, hogy a felek 3,7% ügyleti kamat és 180 forint/svájci frank árfolyamon úgy számoljanak el, hogy 43.500.000 forint teljesítésük beszámításával további tartozásuk nem több, mint 24.460.425 forint.
- [10] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Kifejtették, hogy az árfolyamkockázatról a tájékoztatás világosan és közérthetően megtörtént, az írásbeli tájékoztatást a felperesek aláírták, tisztában kellett lenniük azzal, hogy a futamidő alatt a törlesztőrészletek jelentősen emelkedhetnek, annak kockázatát ők viselik. A felperesek a törlesztőrészleteket nem fizették, emiatt került sor a szerződés felmondására, amely szerződésszerű volt.
- [11] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felpereseket az I. és II. rendű alperesek javára személyenként 643.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte.
- [12] Ítéletének indokolásában a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 1. pontja alapján ismertette a deviza alapú kölcsönszerződés jellegzetességeit és az alpereseket ezzel kapcsolatban terhelő tájékoztatás elvárt tartalmát. Kifejtette, hogy az árfolyamváltozás mértékére a tájékoztatás nem terjedhetett ki, a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeli árfolyamváltozás mértékét, irányát. A 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontja felhívásával rögzítette, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezés a főszolgáltatás körébe tartozik, melynek tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor nem volt világos és nem volt érhető.
- [13] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az I. rendű alperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörténtét és megfelelőségét igazolta. Az aláírt tájékoztatásból a felperesek felmérhették az ügylet árfolyamkockázatát, annak gazdasági következményeit és a fizetési kötelezettségeikre gyakorolt hatását. A felperesek részéről annak bizonyítása, hogy az I. rendű alperestől kapott szóbeli tájékoztatás alapján alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, nincs reális lehetősége, vagy korlátozott, nem vezetett eredményre. ügyintéző és ügyintézői hitelügyintézők tanúvallomása az erre vonatkozó személyes előadásukat nem támasztotta alá. A tanúk olyan nyilatkozatot nem tettek a felperesek irányában, hogy a törlesztőrészletek a futamidő egész időtartama alatt alacsony szinten maradnak. A szerződés felperesek által megfogalmazott céljaként az alacsony kamat és törlesztőrészlet tizenöt évre történő garantálása egyébként is életszerűtlen elvárás és teljesen ellentmond a szerződés rendelkezéseinek, amelyet a felperesek megismertek és elfogadtak. A hitelbírálattal kapcsolatos kifogások sem alapozták meg a keresetet, mert az a bank kockázatának csökkentésére szolgáló eljárás, nem a felperesek gazdasági érdekeinek megóvását biztosítja. A felperesek észszerű figyelem és körültekintés mellett nem gondolhatták úgy, hogy a kockázat őket nem, vagy csak korlátozott mértékben terheli, emiatt a kölcsönszerződés érvénytelensége az előterjesztett jogcímen nem állapítható meg.
- [14] A felmondásra amiatt került sor, mivel felperesek nem fizették a törlesztőrészleteket, így a szerződésszegés részükről megvalósult, a kölcsönszerződés 6/A.2. a) pontjába foglaltak szerint joga volt az I. rendű alperesnek a felmondásra. Az elsőfokú bíróság a felmondás érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet azonban azért utasította el, mert álláspontja szerint a megállapítási kereset Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény

(Pp.) 172.§ (3) bekezdés szerinti feltételei nem állnak fenn, a felperesek még csak nem is valószínűsítették, hogy a megállapítás milyen jogaik megóvását szolgálná az alperesekkel szemben. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy érdekbeli lehetetlenülés a piaci változásokra figyelemmel nem következhetett be, mert egy ügyletben a kereskedelmi kockázatot mindegyik fél maga viseli.

- [15] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek fellebbeztek, annak a Pp. 369.§ (3) bekezdés c)-d) pontjai szerinti felülbírálati jogkörben történő megváltoztatását, a kereset teljesítését és az alperesek perköltségben marasztalását kérték. Előadták, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 279.§ (1) bekezdését, illetve az 1959. évi IV. törvény 209/A.§ (2) bekezdését, a 312.§ (1) bekezdését és a 200.§ (2) bekezdését, valamint a 4.§ (4) bekezdését megsértve önkényes mérlegeléssel állapította meg azt, hogy a kölcsönszerződés és annak felmondása nem érvénytelen és nem lehetetlenült, valamint azt, hogy a felmondás érvénytelensége tekintetében nem terjeszthetnek elő megállapítási keresetet.
- [16] Fellebbezésük indokolása szerint a szerződés célja a forintkölcsönöknél lényegesen alacsonyabb törlesztőrészletű, a futamidő végéig stabilan fizethető kölcsön felvétele volt. Az I. rendű alperes a futamidő végéig vállalta a deviza alapú szolgáltatás biztosítását, ezért eddig az időpontig kellett volna az általa ismert és elfogadott szerződési célnak, és így az 1959. évi IV. törvény 277.§ (1) bekezdés a-c) pontjának megfelelően nyújtania a deviza alapú szolgáltatását a forint hiteleknél alacsonyabb törlesztő részletű kölcsönként. A hitelbírálat eredményében bízva, abban a hiszemben kötötték meg a kölcsönszerződést, hogy a törlesztőrészletek a futamidő alatt a jövedelmük terhelhetőségi szintjét nem fogják meghaladni. Az I. rendű alperes rosszul mérte fel a hitelbírálat során a kockázatokat, amelynek következményeit azonban nem háríthatja rájuk. Nem kaptak tájékoztatást arról, hogy a deviza alapú főszolgáltatás milyen drasztikus hatással lesz a törlesztőrészletekre, a kölcsön összköltsége akár a többszörösére is emelkedhet, így az általuk meghatározott és az I. rendű alperes által elfogadott cél elérése kétséges. Az I. rendű alperes téves tájékoztatást adott, illetve a tőle elvárható módon nem adott megfelelő tájékoztatást az árfolyam- és kamatkockázatnak a szerződési cél elérésére való alkalmassága tekintetében, ezért joggal feltételezheték azt, hogy az árfolyam- és kamatkockázat a deviza alapú szolgáltatás szerinti szerződési cél erejéig korlátozott, tehát nem lesz olyan mértékű az ezekből eredő törlesztő részlet emelkedés, hogy a deviza alapú szolgáltatás szerződési cél szerinti teljesíthetősége lehetetlenné váljon. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: PSZÁF) Felügyeleti Tanácsának 9/2006. (XI. 7.) számú ajánlásában foglaltak szerint a kamat- és árfolyamkockázat együttesére, az ebben rejlő komplex gazdasági kockázatra és annak a megélhetésükre gyakorolt hatására kiterjedően kellett volna az alpereseknek a tájékoztatást elvégezniük. Rámutattak, hogy a Kúria Konzultációs Testülete 2019. április 10-i emlékeztetőjének 9. pontja szerint a tájékoztatásból ki kell tűnnie nem csak annak, hogy az árfolyamváltozással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent és nem csak elhanyagolható mértékben növeli a törlesztőrészleteket. A szükséges tájékoztatási minimum kötelező eleme az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban EUB) C-51/17. számú ítélet 74. pontjában megfogalmazottak szerint a forint súlyos leértékelődése és a külföldi kamatlábak emelkedése azon következményeinek feltárása, hogy súlyos leértékelődés esetén a törlesztőrészlet felemésztí a fogyasztó összes bevizsgált jövedelmét, de legalábbis nagyon súlyos helyzetbe hozza, megghiúsítja, lehetetleníti a szerződési akarat megvalósulását. E követelmények esetükben nem teljesültek. Az I. rendű alperes szerződésszegő magatartása miatt emelkedtek meg a törlesztő részletek olyan mértékben, hogy visszafizethetlenné vált a részükről a kölcsöntartozás, illetve az I. rendű alperes részéről lehetetlenné vált a deviza alapú szolgáltatás nyújtása.

- [17] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a 3/2020. Polgári jogegységi határozat rendelkezéseit és a Pp. 172.§ (3) bekezdését sértő módon állapította meg, hogy a felmondás érvénytelensége tekintetében nem terjeszthetnek elő megállapítási keresetet, az ítélete ezért is jogszabálysértő.
- [18] Fellebbezésükben kérték, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen a másodfokú bíróság abban a kérdésben, hogy a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra hárító deviza alapú kölcsönszerződésben foglalt szerződési feltétel világos és érthető jellege megköveteli, hogy amennyiben a fogyasztók eladósodottságának maximális mértékét a nemzeti jog alapján elvégzett hitelbírálat során a szerződéskötés napján érvényes átváltási árfolyam alapján állapítják meg a bankok, akkor arról is tájékoztatni kell a fogyasztót, hogy e mérték tiszteletben tartása nem feltétlenül jelenti azt, hogy képes lesz eleget tenni pénzügyi kötelezettségeinek a pénznem leértékelődése esetén.
- [19] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, annak helytálló indokaira utalással.
- [20] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [21] A fellebbezés nem alapos.
- [22] A másodfokú bíróság a fellebbezésben felhívott, a Pp. 369.§ (1) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva, a felperesek által megjelölt anyagi jogszabálysértésekre figyelemmel elsőként az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelenségének kérdését vizsgálta, figyelmen kívül hagyva a felpereseknek azokat a fellebbezési érveit, amelyek nem kapcsolódtak a per tárgyához.
- [23] Az 1959. évi IV. törvény 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
- [24] A Kúriának az EUB C-26/13. számú ítélete alapján hozott 2/2014. Polgári jogegységi határozata szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható, kivéve akkor, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.
- [25] Az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítélete szerint az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy az utóbbiak megalapozott döntéseket hozhassanak. E követelmény magába foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell

tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt esetleges jelentős gazdasági következményeit is.

- [26] A szerződési feltételek világos és érthető jellegéhez alapvető jelentőségű – de nem egyedülként érvényesülő – alaki, nyelvtani szempontból elvárt érthetőséggel kapcsolatban megállapítható, hogy a perbeli esetben a kölcsönszerződéstől különálló kockázatfeltáró nyilatkozatba foglalt tájékoztatás áttekinthető szerkezetben, egyértelműen azonosítható és értékelésre alkalmas, érthető tartalommal jelent meg a felperes fogyasztók számára. A tartalmát az ügyintézők tanúvallomásuk szerint figyelemfelhívásként fel is olvasták, ezzel kifejezetten kiemelték. Ugyanezt a tájékoztatást a tartozáselismerő nyilatkozatot közokiratba foglalo közjegyző is felolvasta, ezt a felperesek elismerték. A perbeli esetben ezáltal az alaki szempontú érthetőség elvárása nem sérült.
- [27] A tájékoztatás ismertette a deviza alapú konstrukcióval járó – előre nem becsülhető – árfolyamkockázat lényegét, az árfolyam elmozdulásának lehetséges irányait, a gyakoriságában, mértékében egyaránt jelentkező bizonytalanságot. Egyértelműen tartalmazta az irat, hogy a piac alakulásától függő árfolyamváltozás következtében jelentős mértékben megemelkedhet az adós tőketartozása, törlesztőrészlet-fizetési kötelezettsége. Kitért a tájékoztatás az árfolyamkockázat mellett ható további, a változó kamatozású kölcsönkonstrukciókban érvényesülő kamatkockázat lényegére, az adós fizetési kötelezettségeit érintő lehetséges hatására (törlesztőrészlet növekedése), idetartozóan arra is, hogy az utóbbi kockázat akár önmagában, de akár az árfolyamváltozással együtt is bekövetkezhet, a két kockázati tényező hatása kumulatív módon is jelentkezhethet.
- [28] Mindebből következően egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontjával, hogy a vizsgált kockázatfeltáró nyilatkozat a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól – figyelembe véve a kölcsön lényeges feltételeit, kiemelten a kölcsön jellegét (deviza alapú kölcsön), a folyósított kölcsön és az adós fizetési kötelezettségének pénznemét, a kölcsön devizanemét (CHF), a törlesztőrészletek azzal megadott összegét, hogy a forintban meghatározott összeg árfolyamváltozás esetén változhat, akár jelentős mértékben megnövekedhet – teljes körű tájékoztatást adott, abból a felperesek az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül nemcsak azt vehették számításba, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de fel kellett ismerjék annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan. A tájékoztatás tartalmából a kockázat korlátozottságára következtetni ugyanis nem lehet annak ellenére, hogy a tájékoztató nem használja a „korlátlan” kifejezést. E rendelkezés megszorítást nem tartalmaz, melyből következik, hogy az árfolyamváltozásnak a negatív hatása is teljes mértékben a fogyasztót terheli.
- [29] A másodfokú bíróság kiemeli, hogy az I. rendű alperesnek nem arról kellett tájékoztatást adnia, hogy az árfolyamváltozást milyen tényezők befolyásolják, hanem azt kellett biztosítania, hogy a fogyasztók a tájékoztatás alapján felmérhessék, hogy az árfolyamváltozás számukra milyen gazdasági következményekkel járhat, így sem a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 203.§ (6)-(7) bekezdésében, sem az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében írt kötelezettségét nem szegte meg. Utóbbi körben elegendő volt arról informálni az adósokat, hogy az árfolyamváltozás bármilyen irányban és bármilyen mértékben bekövetkezhet, a forintban megfizetendő ellenérték akár jelentős mértékben is emelkedhet. E nyelvtani és tartalmi szempontból is egyértelmű és könnyen érthető rendelkezés mellett az I. rendű alperest nem terhelte arra vonatkozó további közzététel kötelezettség, hogy súlyos leértékelődés esetén a törlesztőrészlet az adósok jövedelmét felemésztheti, illetve, hogy a szerződés általuk

kívánt céljának elérése – az, hogy a deviza alapú kölcsön visszafizetése ne jelentsen nagyobb terhet a forint alapú kölcsönnél – lehetetlenné válik.

- [30] A korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan az I. rendű alperes részéről nyújtott tájékoztatás tehát teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét. A kölcsönszerződés és a kockázatfeltáró nyilatkozat szövegével szemben a kereset annak bizonyítása esetén vezethetett volna eredményre, hogy a szerződés és a kockázatfeltáró írásbeli tájékoztatás egyértelmű megfogalmazása ellenére az I. rendű alperestől kapott egyéb tájékoztatás alapján a felperesek mégis alappal gondolhatták, hogy az árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van maximuma). A felperesek állították ugyan, hogy a kölcsönkonstrukció ajánlásakor az ügyintéző megnyugtatta őket, hogy nem fog lényegesen változni a havi törlesztőrészlet, ezt azonban bizonyítani nem tudták. Az indítványukra kihallgatott ügyintézők tanúvallomása a felperesek által előadottakat nem támasztotta alá, a tanúk úgy nyilatkoztak, hogy az árfolyam és a törlesztőrészletek jövőbeni változásának mértékét nem láthatták előre, arról nem adtak tájékoztatást.
- [31] A perbeli jogvita eldöntésénél nem volt jelentősége a felperesek által hivatkozott bankszövetségi tájékoztatóknak. A PSZÁF fellebbezésben is felhívott ajánlása a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2007. évi CXCV. törvény 12.§ (1) bekezdés d) pontja szerinti, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető ajánlás, melynek a 4.§-ában meghatározott szervezetekre és személyekre nézve – így az I. rendű alperesre – kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése. Mivel a felperesek által megjelölt ajánlás a perbeli esetben nem alkalmazható, a másodfokú bíróság a fellebbezés ezekkel kapcsolatos érveinek vizsgálatát mellőzte.
- [32] A szerződéskötést megelőző hitelbírálat nem a felek közötti jogviszony része, azt a hitelezőnek a belső eljárási szabályai alapján kell meghatároznia. A szerződés érvénytelenségének vizsgálatánál közömbös, hogy az I. rendű alperes a belső szabályzatát betartotta-e, megsértésének vizsgálata és esetleges szankcionálása a bankfelügyelet hatáskörébe tartozik.
- [33] Nem helytálló a felpereseknek az az álláspontja, hogy miután az I. rendű alperes a felperesek jövedelmi és vagyoni viszonyainak megvizsgálását követően a hitelt folyósította, egyúttal azt juttatta kifejezésre, hogy a felperesek törlesztésre fordítani szándékozott mindenkori jövedelme behatárolja az általuk vállalt árfolyamkockázatot, a mindenkori jövedelmük fedezi a vállalt árfolyamkockázat lehetséges következményeit. Az I. rendű alperes a szerződéskötést megelőzően feltárt körülmények alapján azt vizsgálta, hogy az adósok részéről az akkor fennálló feltételek és előre látható esetleges körülményváltozások mellett biztosított-e a kölcsön megtérülése, nem pedig azt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban is jelzett esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozások előre nem látható és ki nem számítható többletköltség következményei nem haladják-e meg a felperesek majdani teljesítőképességét. Éppen erre tekintettel hárította át az árfolyamváltozás kockázatát a pénzintézet az adósokra.
- [34] A Kúria BH2019.84. szám alatt közzé tett eseti döntése szerint az 1996. évi CXII. törvény 77.-78.§-ai többek között azt írták elő, hogy a pénzügyi intézmény köteles a kihelyezések és kötelezettségvállalások megalapozottságát, áttekinthetőségét, a kockázatok felmérését és csökkentését lehetővé tevő belső szabályzattal rendelkezni. A pénzügyi intézménynek meg kell győződnie a szükséges fedezetek meglétéről, valós értékéről és érvényesíthetőségéről, illetve, hogy mi nem fogadható el fedezetként. Amennyiben helyes lenne a felpereseknek az az érvelése, hogy az I. rendű alperes a hitelbírálat során hitelképességüket nem megfelelően mérte fel, az 1959. évi IV. törvény 200.§ (2) bekezdésében írtakra figyelemmel akkor sem a szerződés semmissége lenne az alkalmazandó jogkövetkezmény. A felhívott rendelkezés szerint az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, kivéve, ha ahhoz jogszabály más

következményt fűz. A 2/2016. számú Polgári Elvi Döntés 21. pontja kimondja, hogy a más jogági szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, továbbá, ha az a törvény értelmezéséből, az összes körülményből következik. A hitelbírálat esetleges – jelen ügyben nem bizonyított – gondatlan lefolytatása a megkötött szerződés érvénytelenségét nem eredményezi.

[35] Mivel az I. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás az átlagfogyasztó részére érthető és világos volt, ezért az 1959. évi IV. törvény 209.§ (5) bekezdése alapján nem volt vizsgálható a rendelkezés tisztességtelensége, ennél fogva az esetleges tisztességtelenség keresetben írt jogkövetkezménye sem, így nem volt jelentősége az I. rendű alperesi ellenkérelemben foglalt előadásnak, miszerint a jogkövetkezmény vonatkozásában előterjesztett kereseti kérelem esetlegesen nem felelt meg a DH törvényben előírtaknak.

[36] A másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontjával, hogy a felperesek keresete tekintetében nem volt megállapítható a megállapítási kereset valamennyi, a Pp. 172.§ (3) bekezdésében meghatározott eljárásjogi feltételének teljesülése. A Kúria korábban a BH2017.347. számú határozatában a jogellenesnek állított felmondás jogkövetkezményeinek elhárításához fűződő érdek esetén tekintette fennállónak a jogvédelem szükségességét a kért megállapítással, mivel a felmondás valamennyi jogkövetkezményének elhárítására és a felperesek sérült jogainak orvoslására a végrehajtási eljárásban biztosított jogorvoslatok, vagy a végrehajtás megszüntetésére irányuló per nem lehetnek alkalmasak. A Kúria e korábbi eseti döntésének tényállásától eltérően, jelen ügyben a felperesek a felmondás jogellenességét arra alapították, hogy a teljesítés Ptk. 312.§ (3) bekezdése szerinti lehetetlenülése folytán a tartozásuk megszűnt. Hivatkozásuk lényege a követelés megszűnésére vonatkozó állítás, ami a Pp. 528.§ (2) bekezdés b) pontja szerint a végrehajtás megszüntetése iránti per alapja lehet. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperesek jogainak az alperesekkel szemben való megóvása érdekében megállapítási kereset indítása a perbeli tartalommal nem lehetséges, a Pp. 172.§ (3) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek egyike – a jogvédelmi érdek – nem áll fenn. A felperesek a közvetlen végrehajtás törvényben meghatározott feltételeinek hiányára hivatkozással jogaikat külön jogorvoslati eszközökkel megvédhetik: a végrehajtás elrendelésének jogkövetkezményei a végrehajtási eljárás keretében a végrehajtási záradék törlésével [a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 211.§ (2) bekezdés], peres eljárásban pedig a végrehajtás megszüntetése iránti per indításával kiküszöbölhetők. A felperesek alaptalanul vitatták ezen érvelés helytállóságát, olyan jogszabályi rendelkezést nem jelöltek meg, amely kizárná, hogy a megállapítási keresettel érvényesíteni kívánt joghelyzet más eljárásban, ideértve a végrehajtás megszüntetése iránti pert, ne lenne elérhető. Nyomattékkal arra hivatkoztak, hogy a keresetet csak megállapítási keresetként lehetett megfogalmazni. Ezen érvnek ugyanakkor nincs jelentősége, mert nem ezen, hanem azon alapult az elsőfokú bíróság jogi álláspontja, hogy a jogvédelem szükségessége, amely a Pp. 172.§ (3) bekezdés értelmében a megállapítási kereset előterjesztésének egyik feltétele, nem áll fenn. A Kúria a kifejtettekkel azonos jogi álláspontot foglalt el a Gfv.VII.30.101/2020/8. számú eseti döntésében is.

[37] A fentiek miatt az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jelen ügyben a megállapítási kereset előterjesztésének a törvényi feltételei nem állnak fenn, és helyesen járt el, amikor érdemben nem vizsgálta a megállapítási kereset alaposságát. A megállapítási kereset előterjesztésére vonatkozó feltételek hiánya ugyanis önmagában megalapozza a kereset elutasítását, és így kizárja a kereset további, érdemi vizsgálatát. Ebből következően az elsőfokú bíróság a felperesek által hivatkozott 3/2020. Polgári jogegységi határozat

rendelkezéseit nem is alkalmazta, az ítélete azokat – a fellebbezési kérelemben foglaltakkal ellentétben – nem sértette, nem sérthette meg.

- [38] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli jogvita elbírálásához nem volt szükséges az uniós jogi norma Európai Unió Bírósága általi értelmezése.
- [39] E jogvitában nem az a releváns kérdés, hogy az I. rendű alperes által nyújtott deviza alapú szolgáltatás alkalmas-e a hitelt igénylő személynek a bank által is ismert gazdasági céljai megvalósítására, hanem az, hogy a deviza alapú szerződésben rejlő árfolyamkockázat veszélyéről a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e. Az utóbbi tekintetében az Európai Unió Bírósága több döntést hozott és iránymutatást adott arra nézve, hogy a tájékoztatónak mit kell tartalmaznia ahhoz, hogy az átlagfogyasztó értékelni tudja az árfolyamváltozásnak a gazdasági helyzetére gyakorolható hatását. A fogyasztót mindenképp tájékoztatni kellett arról, hogy a felperesek által választott deviza árfolyama korlátlan mértékben változhat, akár kedvezőtlen irányban is, ezáltal korlátlanul emelkedhet a devizában nyilvántartott tőketartozás, valamint a törlesztőrészlet is. Nem kellett arról tájékoztatást adni, hogy a gazdasági célja megvalósítására alkalmas-e az általa választott konstrukció. A szerződéskötés időszakában a felperesek több devizanemben vehettek fel hitelt, maguk is előadták, hogy a kölcsönnel elsődleges céljuk az euróban fennálló kölcsöntartozásuk kiváltása volt, a kedvező feltételekre figyelemmel választották a svájci frank alapú hitelt. Az a felperesek saját üzleti döntése volt, hogy melyik konstrukció felelt meg a gazdasági céljaik megvalósításának.
- [40] A Kúria a BH2020.42. számú határozatában rámutatott arra is, hogy nincs helye előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének akkor sem, ha a felmerülő jogkérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns (C-283/81. ítélet), vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz – bármi legyen is az – nem befolyásolhatná érdemben a jogvita kimenetelét.
- [41] Az elsőfokú bíróság döntését nem az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörében hozta, ezért a másodfokú bíróság Pp. 369.§ (1) bekezdés d) pontja szerinti felülbírálati jogkörének felhívása sem eredményezhetett eltérő tartalmú másodfokú döntést. A felperesek a Pp. 369.§ (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörhöz kapcsolódóan eljárási szabálysértést nem jelöltek meg, és a másodfokú bíróság sem észlelt olyan eljárási hibát, amely a Pp. 380.§-a szerint az ítélet kötelező hatályon kívül helyezését szükségessé, vagy a másodfokú bíróság Pp. 370.§ (3) bekezdése szerinti eljárását indokoltá tette volna.
- [42] A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [43] A felperesek fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján kötelesek az I. rendű alperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségét megfizetni, amelynek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2), (5) és (6) bekezdése, valamint a 4/A.§ (1) bekezdése alapján az I. rendű alperesi jogi képviselő által felszámítottak szerint, de az ügyben szükségessé vált képviseleti munkára figyelemmel mérsékelt összegben állapította meg.
- [44] A feljegyzett fellebbezési eljárási illeték a felperesek teljes személyes költségmentessége folytán a Pp. 102.§ (6) bekezdése alapján az állam terhén marad, arról a másodfokú bíróságnak külön rendelkeznie nem kellett.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Gáspárné dr.
Baranyabán Judit s.k. bíró